

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorum|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. XCVI. De Instrumento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

in his biennii spatio pereat, *d. l. 13. in fin. l. fin. C. ut intr. cert. temp. crim. qvæst. termin. de qvâ vid. Gram. vot. 31.*

Amplia primo, quod procedat non solum in causis, quibus non modo per viam actionis vel accusationis, verum etiam ubi per inquisitionem proceditur. Bald. in *d. l. properandum*, *pr. col. 3. incip. Tunc instantia.*

Amplia secundo in causis, quibus per officium iudicis procedi solet, *cap. venerabilis de iudic. qv. nimo & in causis executivis & instrumentalibus, quibus executio parata est, locum habere perhibent Roman. conf. 174. Socin. conf. 95. vol. 1. Felin. in d. c. venerabilis, in fin. Alex. conf. 50. vol. 2.*

Amplia tertio, obtinere non tantum coram iudice ordinario, verum etiam delegato, *d. l. properandum, ibi sed omnes iudices. An & coram arbitro, vid. Marant. de ord. iudic. p. 5. n. 10.*

Amplia quarto, procedere etiam si litigator pendente lite moriatur. *l. heres absens, l. si petitor. l. si qui Roma, ff. de iudic. l. si cum hominem ibique Bart. & Joh. de Imol. ff. de fideiuss. Maria. Socin. in cap. qvâ V. de iudic.*

Limita primo, axioma verum esse de iure civili, non vero Canonico, ut qvæ vigore illius nunquam pereat. Panorm. & Dd. in *c. venerabilem & c. fin. de iudic. Alex. conf. 23. col. 1. vol. 3. Diaz. reg. 228. Sebast. Vant. in tract. de nullitat. tit. de nullit. ex defect. iurisdic. & und. ac qvib. mod. n. 126. Eman. Soarez. in suis commun. concl. tit. 1. n. 113.*

Limita secundo, non procedere quando causa ventilatur in consistorio Principis. Bald. *conf. 217. col. fin. vol. 3. per Auth. sed lis. C. de temp. appellat. vid. tamen Matth. de Afflic. conf. Neapolit. 283. his addi possunt & ex qvas adducunt Robert. Marant. d. p. 5. d. ord. iudic. & Laurent. Tennin. de Rodolph. in tract. cautel. caut. 18. n. 5. ubi vid.*

CAP. XCIV.

De Institore.

Axioma I.

Quousque quis Institorem præposuit negotio, eousque etiam ejus factum præstare tenetur, qvâ præpositio dat legem contrahentibus *l. 1. §. 12. ff. de exerc. act.* Non igitur tenetur qui aliquem præposuit frumento emendo, si hic etiam emat vinum. plura vid. in *d. l. 1. §. 7. & 12.*

II.

Quoties institor simpliciter contrahit, toties acquirit præponenti.

Ratio, qvâ unusquisque ita contraxisse præsumitur, sicuti contrahere debebat.

Limita: ut procedat, modò alter contrahentium sciverit ipsum ab alio mandatum habere; sic enim institor, etiam si tacite sibi acquirere velit, nihilominus acquirit præponenti, uti intelligenda *l. 13. ff. de donat. qvâ propositum in mente retentum nihil operatur l. 7. C. de Condict. ob caus. dat. Et plus valet quod agitur qvâm quod simulatè concipitur. Rubr. Cod. plus valere quod ag.*

III.

Quoties institor expressè suo nomine contrahit, toties principali non acquirit, sed nihil agit *l. 37. §. fin. ff. de A. R. D.*

Ratio: qvâ multa expressa nocent, qvæ non expressa non nocent; procurator igitur, dum sibi non potuit, mihi verò noluit possessionem acquirere, nihil agit. Ita ergò si procurator à me missus, ut sibi meo nomine rem tradi curet, & Procurator suo nomine tradi sibi petat, nihil agit. *d. l. 37.*

IV.

Institor generale habens mandatum potest per chirographum obligare dominum; non verò minister aut scriba. *Stracha de mercat. tit. mand. n. 4. Literas tamen cambii institor absque speciali mandato acceptare nequit. add. Joh. Herm. Stamm. de servit. person. lib. 2. c. 19. seq.*

CAP. XCV.

De Institutione Heredis.

conf. Tit. de herede.

Non temerè bona nostra relinqvamus iis, quos suspicamur ea per luxum statim consumptura, nec iis quos odio prosequimur, sed potius eorum liberis, *l. 3. §. de minor. l. 25. C. de inoff. testam. l. pen. si tab. test. nulla extab. ubi Cujac. lib. 6. resp. Papin.*

CAP. XCVI.

De Instrumento.

Axioma I.

Instrumentum quod verbis non dicit nec nos supplere debemus. Bald. in *l. lecta in 2. opposit. si cert. per. l. inquisito, num. 2. C. de solut. l. neque C. de probat. Rodolph. col. 2. de rescript. & conf. 297. col. 8. vol. 1. Jaf. conf. 159. num. 2. & conf. 220. vol. 2. Vult. 3. consil. Marp. 31. n. 8. Wefenb. 1. conf. 15. num. 42. & conf. 22. n. 5. Instrumentum enim est stricti juris. Idem, in *parat. n. 7. ff. de fid. instrum. Umm. diff. ad process. 17. th. 9. n. 43. Unde dici consuevit, instrumentum quod non cantat, nec nos cantare debere, ut Gutierrez. 5. pract. qvæst. 62. n. 17. Wefenb. conf. 2. n. 29. cons. 15. n. 7. & 42. cons. 39. n. 5. Pruckman. 1. conf. 14. n. 92. Cothman. conf. 5. n. 68. & seq. ideoque nec extenditur ad res & personas in ea non nominatas. *l. ad probationem, 21. ubi Bald. de probat. Bart. in l. admonendi. n. 32. ff. de iurejur. Socin. consil. 39. visis. n. 10. vol. 1. Wefenb. 1. conf. 4. n. 31. qvâ illud solum probat quod corporis oculis legitur quodque tenor illius demonstrat, d. l. ad probationem. l. 1. ff. de his qvæ in testam. delentur. Francisc. Bursar. conf. 205. n. 1. nec inter partes creditur, quod instrumento omisum est. Bald. in *d. l. ad probationem. Cravett. conf. 630. n. 2. vers. actum enim. Goedd. 1. conf. Marp. 26. n. 10.****

Declaraverum, quando fit super materia stricta veluti transactione & pacto, non etiam quoties apponitur contractui bonæ fidei. VVefenb. 2. conf. 51. n. 56. cum enim instrumentum sit accessio tantum contractus, cui apponitur, *l. 4. de pignor. ideoque naturam contractus induere dicitur cui apponitur. 4. ff. de Usur.*

II.

Instrumentum probatio probata & veritas appa-

apparens dicitur. Bald. in l. Imperator n. 10. ff. de stat. hom. Bart. in l. 1. n. 8. ff. de nov. oper. nunc. Hyppolit. in rubr. C. de probat. n. 3. Joseph. Ludov. decis. 50. n. 5. decis. 26. n. 13. & decis. 82. n. 3. Vult. 3. conf. Marp. 35. n. 60. Dec. in l. cum precibus. C. de probat. Specul. de instrum. edit. §. restat. vers. sed pone. Bald. ad l. quoties. C. de judic. in fin. & ad l. si pupillo. C. de usur. Tiber. Decian. resp. 66. n. 9. vol. 3. & resp. 55. n. 6. vol. 5. Alex. conf. 37. n. 16. vol. 2. Cravett. conf. 10. n. 17. inducit enim rem liquidam & evidentem, prout ajunt Bald. in l. quoties. C. de judic. Alex. conf. 19. n. 5. vol. 2. & conf. 235. n. 5. vol. 6. Paris. conf. 110. n. 95. vol. 1. ac facit rem clarissimam atque apertissimam Jaf. ad l. 1. n. 10. ff. de nov. oper. nunc. Menoch. conf. 7. n. 4. conf. 348. n. 1. Tiber. Decian. resp. 55. n. 6. Carpov. p. 2. consil. 43. de fin. 7. n. 3. maxime in antiquis. Innocent. ad cap. 1. exir. de probat. per e. videtur. exir. qui matrimon. accuf. poss. Joh. Gallien. conf. 2. Feud. varior. n. 6. cum seqq. Johan. Goedd. 3. conf. Marp. 32. n. 202. nec disceptatione fori indiget. Bald. in l. Imperator. col. 1. ff. de stat. hom. Panorm. & Dd. in c. cum olim. de censib. & cap. cum dilecti notat. 1. de donat. Innocent. in cap. ex insinuatione. de appellat. Bart. in l. 1. §. si quis neget. ff. quemad. testam. aper. Jaf. in l. jurisgentium. §. quod fere. n. 2. Angel. in l. inter est. not. ult. C. de solut. Alciat. in tract. de presump. reg. 3. pres. 13. n. 7. & seq. Cacheran. decis. Pedemont. 117. n. 1. Joseph. Ludov. decis. Perus. 26. n. 13. decis. 50. n. 5. & decis. 82. num. 3. idemque consulendo ad stipulantur. Decius conf. 36. num. 2. & conf. 118. in princ. Alex. conf. 33. n. 4. vol. 3. Bald. conf. 400. vol. 5. Curt. Jun. conf. 64. n. 4. & conf. 109. n. 20. Cravett. conf. 31. n. 7. Roland. à Vall. conf. 85. n. 38. vol. 1. conf. 6. n. 18. conf. 57. n. 4. vol. 3. conf. 47. n. 13. & conf. 49. n. 4. vol. 4. Decian. conf. 66. n. 59. & seq. vol. 1. conf. 72. n. 4. vol. 2. Burlat. conf. 82. n. 10. vol. 2. Cephal. conf. 218. n. 1. vol. 2. quapropter instrumenta notorium inducere responderunt Bart. in l. 1. in pr. n. 8. ibidemq. Jaf. n. 20. de nov. oper. nunc. Menoch. de recup. poss. remed. 1. n. 223. Mascard. de probat. vol. 2. concl. 106. n. 19. Bald. in l. Imperator. col. 2. ff. de stat. hom. Tiraq. de retract. lignag. §. 2. gl. 1. n. 20. Natt. conf. 51. n. 9. vol. 1. Purpurat. conf. 490. num. 1.

III.

Pro veritate instrumenti semper præsumitur. 1. cum precibus. 18. C. de probat. l. desiderium. 7. C. de positi. c. cum dilecto. 6. exir. de donat. c. licet. 9. exir. de probat. Novell. reg. 120. Roland. à Vall. conf. 9. n. 15. conf. 61. n. 28. vol. 1. conf. 85. n. 37. & seqq. conf. 89. num. 1. eod. vol. conf. 40. n. 7. conf. 58. n. 6. conf. 63. n. 1. lib. 4. & conf. 96. n. 17. Anchar. Regiens. quest. 3. n. 16. p. 2. Herculan. in tract. de negativ. n. 150. Cephal. conf. 4. n. 19. conf. 109. n. 5. lib. 1. conf. 287. n. 1. & conf. 261. n. 5. Ludov. decis. Lucen. n. 7. Bart. in l. quod si nepotes. ff. de testam. tutel. quem sequitur Alciat. conf. 22. lib. 8. Tom. 3. Regner. Sixtin. 2. conf. Marp. 8. n. 34. nisi argumentis luce meridiana clarioribus contrarium probetur. d. l. cum precibus. 18. maxime ubi iudex intervenerit. Curt. in tract. de

testib. concl. 42. Salicet. in l. si quis decurio. C. de fals. Sebast. Montic. de inventar. hered. §. 7. n. 31. Thomas Maso. in specul. Notar. publ. specul. 3. n. 23. Ubi enim est instrumentum, illic censetur esse casus Legis, ut ex Bald. tradit Cravett. conf. 31. n. 7. Bertazol. 1. consult. decis. conf. 1. n. 7. Tiraq. in tract. de retract. tit. 1. cap. 2. gl. 1. n. 20. de quo nec dubitandum sicut nec de casu Legis dubitari solet. Bald. conf. 215. col. 2. vol. 2. Roland. à Vall. conf. 57. n. 4. vol. 3. & conf. 46. n. 2. vol. 2. Vult. 3. conf. Marp. 18. n. 84. adeo ut ille, qui instrumentum pro se habet, habere dicatur, Tangere me noli, prout post Baldum perhibent Cravett. conf. 31. in fin. Roland. à Vall. conf. 100. n. 4. vol. 4. Cephal. conf. 109. n. 9. vol. 1. & ad hoc infinita alia accumulatur Tiraq. de retract. consanguin. §. 2. gl. 1. n. 20. quibus assentiunt Schrader. in tract. de feud. p. 10. sect. 12. n. 14. & Wesenb. conf. 34. num. 36. ubi ait, hanc probationis formam, quæ fit per instrumenta publica, probationem esse optimam ac expeditissimam, utpote per quæ probatio in continentem fieri dicatur, cum testium productio moras dilationesque requirat. Bart. in l. ille a quo §. si de testamento. ff. ad S. C. Trebell. Panorm. in c. cum contingat. de offic. deleg. Menoch. 1. conf. 7. n. 4. Unde & is intentionem suam habere fundatam dicitur, qui instrumentum publicum pro se habet. Dec. conf. 307. Socin. conf. 95. num. 16. vol. 3. Roland. à Vall. conf. 61. n. 2. vol. 1. instrumentumque publico creditur, donec contrarium probeatur. l. generaliter. 13. C. de non numer. pec. l. optimam. 14. C. de contrab. stipul. & probat usque dum de defectu solennitatis non opponatur Imol. in cap. cum dilectus. n. 26. in fin. de consuet. Felin. in cap. sicut. de sentent. & re judic. n. 28. Matthæ. fil. sing. 12. incip. nota quod vid. & Gail. 2. obs. 71. n. 6. quoniam Instrumentum non tantum veritatis, sed tres omnino dicitur habere præsumptiones, scilicet quod sit solenne, quod sit verum, & quod sit consensu partium perfectum, gl. in l. juris gentium. §. quod fere & ibid. Jafon. n. 1. de pact. Dd. in cap. ad audientiam de præscript. & præter hos Goedd. 1. conf. 28. n. 48. latè Cothman. 1. resp. 18. n. 2. & seqq. Cotta in memorabil. verb. instrumentum præsumitur. Nevizan. lib. 6. sibi. Nupt. n. 47. vers. item in dubio. Bald. conf. 59. vol. 3. Dec. conf. 36. n. 6. Socin. jun. conf. 189. n. 14. vol. 2. Rol. à Vall. conf. 96. n. 11. vol. 2. Vult. 3. conf. Marp. 21. n. 168.

Declaro primò, procedere dummodo instrumentum habeat sua solennia & sit validum, aliàs secus. Socin. in tract. regular. reg. 351. Roland. à Vall. conf. 63. n. 45. lib. 4. & conf. 55. n. 9. eod. lib.

Declaro secundo, obtinere dummodo contra instrumenta nihil opponatur, secus si opponatur, quia, donec super validitate instrumenti discutitur, instrumentum nullam fidem faciet, prout declarat Ofasch. decis. Pedem. 129. n. 7. & post eum Farin. 1. conf. 11. n. 20. in addit. lit. B.

IV.

Instrumenta de jure communi non habent ratam executionem. Bart. Bald. & Dd. communiter in l. minor. 25. annis cui fideicommissum. in pr. ff. de minor. Alex. in l. si cum Domino. §. eo autem

autem tempore. n. 6. ff. solut. matrim. Boer. decis. Burdegalens. 295. n. 5. p. 5. quamvis juris esse regulam affirmat Menoch. conf. 180. num. 36. vol. 2. atque ex ea infert Burlat. conf. 357. num. 1. vol. 4. Eum qui ex instrumento sive testamento vult agere via ordinaria agere teneri, ac perhibet Coler. process. executiv. p. 3. c. 2. n. 1. illam conclusionem quasi generalem esse, quod obligationes, item instrumenta quantumcunque fide digna regulariter non habeant paratam executionem, sed ab actione, proposito videlicet ordinario libello processus inchoandus sit. per Dd. ibid. allegatos. quibus accedunt Modest. Pistor. conf. 60. n. 32. vol. 1. & Wefenb. conf. 14. n. 55. Ubi ait, iure communi instrumenta non esse guaranteegiata ut illis nihil opponi possit, sed quod admittant quaslibet exceptiones, quibus testes ac alia instrumenta possunt coargui, quod & confirmat Scaccia l. a. de judic. caus. civil. c. 62. n. 1. id etiam de instrumento publico verum esse, & hanc esse communem Dd. sententiam attestantur Roder. Sarez. in l. postrem. judic. tam. verb. secutus vestigia. num. 6. Em. Soarez. in thesaur. comm. opin. verb. testam. Francisc. Borch. conf. 17. n. 2. vol. 1. Tessaur. decis. Pedem. 26. n. 1. inique tantum procedere de iure ait Angelus de Perus. relatus a Coler. dist. loc. ut etiam dixerit esse contra omnia iura mundi, quod instrumenta paratam habeant executionem: hinc ille qui vult agere ex instrumento via executiva, prius probare debet illud instrumentum esse executivum. Bart. in l. Divus. n. 1. ff. de testam. milit. & in l. 1. §. parvi. n. 2. ff. quod vi aut clam. Dec. conf. 10. num. 7. & conf. 458. n. 1. idemque multis comprobatur Sebast. Vant. sub tit. quis possit dicere de nullitate. n. 40. neque enim probat instrumentum antequam de eius iuribus sit discussum. Imol. in l. 1. n. 8. de oper. nov. nunc. & ibid. Jaf. col. 6. & donec disputatur de fide & validitate instrumenti, non potest illud habere aliquam virtutem vel effectum, sed oportet prius esse decusum, validitatem continere, ut virtutem & effectum parere possit. Socin. conf. 97. in fin. vol. 1. Rol. a Vall. conf. 57. n. 30. vol. 3. Cephal. conf. 627. n. 7. & conf. 768. n. 12. vol. 3. Instrumentum siquidem disputabile execut. non meretur ut multis persequ. Menoch. de arbitr. jud. quest. lib. 2. casu 12. numero 4. in fin. & notabiliter ait Coler. de process. executiv. p. 3. c. 1. num. 55. Super Instrumento dubitabili, de quo iudex probabiliter ambigit, an mereatur paratam executionem, consultius esse cessare interim ipsum a precepto executivo, donec super eo audiantur partes, cum talis probatio instrumentalis, super qua denuo inter litigatores disputandum est, nequeat dici probatio in continenti oblata, eodemque faciente tradita ab eodem Coler. p. 4. de process. Execut. c. 1. n. 18. ubi vid. Unde quando statutum tribuit hanc vim instrumentis ut paratam executionem habeant, illud intelligendum erit de instrumentis claris & liquidis, quibus nihil vel in forma vel materia opponi possit. Bart. in l. proinde in fin. ff. ad L. Aquil. Alex. in l. item quia ff. de pact. & conf. 188. col. 2. vol. 2. & conf. 33. n. 7. vol. 6. Socin. sen. conf. 51. col. 1. & conf. 120. col. 5. vol. 1. Ruin. conf. 152. numero 9. vol. 4. & conf. 2. in fin. vol. 5.

Dec. conf. 322. numero 3. & conf. 682. num. 9. Socin. jun. conf. 187. n. 78. vol. 2. Cephal. conf. 204. numero 5. vol. 2. Myns. 2. obs. 6. his add. & relatus a Sigismund. Seacc. d. c. 62. num. 30. ubi vid. pl.

V.

Quacunque scriptura a scribente est recognita, ea dicitur guaranteegiata, quia per recognitionem id, quod in scriptura continetur, fit confessatum & liquidum, instrumenta vero liquida sunt guaranteegiata. Exemplum in Charta blanka recognita habet. Carpz. in Proc. Tit. 22. art. 1. numero 40.

VI.

Quacunque exceptio est peremptoria & in continenti probari potest, illa opponi potest Instrumento guaranteegiato. Ratio: quia ejusmodi exceptio impedit paratam Executionem, ad quam decernendam ex instrumento guaranteegiato oritur. Et exceptio peremptoria tollit actionem, sublata vero actione nemo est condemnandus.

Exempl. tales exceptiones sunt solutionis, compensationis, usuraria pravitas, simulationis, senatus Consultu Macedoniani, Excusationis seu ordinis, Erroris Calculi, non numerata pecunia, implementi non secuti seu contractus non adimpleti. Coler. de process. Exec. p. 4. Cap. 1. n. 48. seqq. Berl. P. 1. Concl. 84.

VII.

Contra Instrumentum non admittitur probatio nisi per instrumentum, non per testes. Amplia: etiam si partim per hos & illud fieri velit. Limita: (1.) nisi probatio per testes principaliter respiciat instrumentum: sed accessorie, veluti si respiciat qualitatem rei contentam in instrumento. (2.) admittitur contra presumptionem resultantem ex instrumento. Acac. Anton. de Ripoll. var. Resol. c. 4. n. 166.

VIII.

Instrumenta debent esse apud eum, ad quem pertinent. l. si quis ex argentariis. 6. §. 5. vers. pertinere ff. de edend. Carpz. p. 2. jurispr. forens. constit. 33. defin. 18. num. 6. confer. l. ult. C. de fid. instr.

IX.

Instrumenti defectus veritatem non immutat. l. 1. l. 4. l. 6. cum sex seqq. C. de fide instr. Wefenb. 1. Conf. 9. n. 29.

X.

Instrumentum ad aliud se referens, absque relati productione nil probat. Auth. si quis in alio. C. de edend. ubi Bald. numero 7. Masc. de probat. concl. 923. numero 1. vol. 2. Vult. 1. conf. Marp. 28. num. 69.

Declaraturum, si nimirum inter alias personas probatio fiat; Instrumentum enim referens se ad aliud inter easdem personas, inter quas confectum est, probat, etiam absque relati productione. l. optimam. 14. in med. C. de contrah. stipul. quin & inter alias personas probat, si continent claram facti narrationem in instrumento relato contentam. Felin. in cap. Epistole verbis. vix. de probat. n. 26. Matth. Berlich. p. 1. concl. 43. n. 14. Matth. Coler. de process. Execut. p. 3. cap. 1. n. 56. & seqq. ubi ponit plures limitationes. Unde & in instrumen-

tis ultima voluntatis aliter rem se habere docet Dan. Moller. *lib. 5. semestr. 84. vid. Carpoz. p. 1. constit. 17. defin. 4. n. 9.* item quando contineret orationem, certam rem & dispositionem plenam, seu id expresse & specificè continet, quod in relato continebatur. *arg. l. 3. C. de fals. Mafcard. d. concl. n. 6.*

XI.

Instrumentum productum in iudicio, censetur per producentem approbatum Carol. Molin. *in consuetud. Paris. p. 1. §. 5. n. 36. Felin. in c. examinata. 15. n. 2. extr. de iudic. Matth. de Afflict. decis. 14. n. 14. Dan. Moller. 1. semestr. 22. nisi producat cum protestatione, se velle eo uti non aliter, quam in quantum pro se faciat. Moller. d. 22. n. 5. Felin. in c. imputari. extr. de fid. instrum. Matth. Coler. de process. execut. p. 3. c. 8. num. 62. Pract. Papiens. in form. product. instrum. §. in illis casibus. n. 1. Jacob. Menoch. de præsumpt. lib. 2. præs. 45. n. 21. Carpoz. p. 1. constit. 17. defin. 7. n. 4. adde in fr. h. ax. XI.*

XII.

Quoties ante litem contestatam admittitur probatio, toties eo tempore etiam admittitur instrumenti productio, quia per Instrumentum etiam fit probatio.

Exempl. sicuti igitur ad Actorem à limine iudicii repellendum admittitur ante litem probatio, admittitur etiam Instrumentum. *vid. Carpoz. in Process. Tit. 14. art. 1. n. 56.*

XIII.

Quicumque in iudicio agit, ille reo omnia instrumenta edere tenetur *l. 1. §. 3. ff. de edend. Quia reo via defensionis non est deneganda; defendere verò se haud posset, si copiae instrumentorum ipsi denegarentur.*

Declaro, ut procedat, quoties reus instrumenta petit ad excipiendum. Secus si ad reconvenendum.

XIV.

Omissa productio Instrumenti nocet, licet sit Instrumentum noviter repertum. *l. 35. ff. de Re Jud.*

Limita: (1.) si sententia lata fuit adversus fiscum eò quod omissum sit Instrumentum in fisci favorem confectum, & culpa illius vel ejus advocati non fuit in iudicio productum; quod si de novo reperiat & producat, jure speciali sententia retractatur ex nudà allegatione intra triennium. *Perez. C. de sentent. advers. fisc. n. 2. (2.) Sententia ob noviter reperta instrumenta retractatur in causis publicis, Civitatum, Ecclesiarum, privilegiatarum personarum, Perez. ibid. num. 4.*

XV.

Instrumenta originalia producenda sunt, non Exempla. Hinc sacra probatoria non in Exemplo sed in authentico offerenda, ne dolus vel fraus possit annecti. *Brunnem. C. de divers. offic. col. 4. vid. Covarruv. Pract. quæst. cap. 21. Gabriel. de Parexa de Instrum. Edit. Part. 1. Tit. 1. Resol. 3. §. 3.*

XVI.

Instrumentum non nocet ei, qui se in eo non obligavit. *l. ad probationem. 22. ubi Bald. n. 1. &*

*2. C. de probat. Wefenb. 1. conf. 42. n. 40. Unde sicut instrumentum inter alios factum tertio non præjudicat aut nocet, ita nec contra tertium quid probabit aut fidem faciet, ex eadem ratione, quod res inter alios acta aliis nocere aut præjudicare non debeat, per doctrinam Cyni. in l. antiquæ. q. 3. C. ad SC. Vellej. quem sequitur Speculat. sub tit. de instrum. edit. §. nungquam & sub tit. de locat. §. nunc vero vers. quingagesimo septimo à Menoch. allegatus. 2. arbit. jud. cas. 91. in fin. quibus assentiunt Francisc. Viv. decis. Neapolit. 342. num. 1. Wefenb. 1. conf. 12. n. 44. per text. in l. exemplo. 7. & l. rationes. 6. C. de probat. ubi dicitur, nemini scribenti credi pro se contra tertium. Idque tam esse verum, quod instrumentum non probet inter personas alias, quam inter quas est factum, ut tertio non tantum non noceat, sed etiam non profit, refert Bart. in l. admonendi. num. 32. vers. item quæro si instrumentum. Sic Instrumentum venditionis non probat venditorem fuisse Dominum illius rei à se venditæ, quando is venditor vel ejus heres rei vindicatione agit non contra emptorem sed contra tertium, qui ab illo emptore causam habuit. *juxta gl. & Bald. in l. si quis conductionis. C. de locat. Bart. in l. ita ut si fur. ff. commod. Corn. conf. 219. n. 7. vol. 1. quando in consilio Neapolitano decisum fuisse refert Afflict. decis. 40. n. 3. vers. sed profecto. Similiter instrumentum locationis & conductionis rei fidem solum facit inter conductorem & locatorem, non etiam contra tertium. Socin. sen. conf. 89. n. 16. vers. concurrat & instrum. vol. 1. Curt. jun. conf. 158. n. 16. vol. 1. Afflict. decis. Neapol. 331. n. 7. quem sequitur Masc. de probat. vol. 1. concl. 521. n. 5. Sic liber officialis, cui publica tributa est fides, probat quidem inter officialem & eum, cum quo negotium gestum est, non autem contra tertium. Imol. conf. 96. in fin. Alex. conf. 36. vol. 5. quos sequitur Menoch. d. cas. 91. in fin. idemque decidit Boer. decis. Burdegal. 105. n. 13. & post eum Masc. de probat. vol. 1. concl. 542. n. 1. ita litteras & concessiones Principum contra tertium non probare deducit Cravet. in tract. de antiq. temp. p. 1. §. 3. ita nec investituras (quæ alioquin inter Dominum & Vassallum probat,) quicquam contra tertium probare affirmat Dec. conf. 468. n. 26. vid. & Castr. conf. 72. n. 2. vol. 2. Et hoc procedere etiam, cum versamur in antiquis, ut ne tum quidem instrumentum contra tertium probet, docet Cravett. in tract. de antiq. temp. p. 1. n. 24. & seq. quem refert Menoch. conf. 402. n. 17. vol. 5. Observandum tamen, quod sicut instrumentum contra scribentem probat. Aym. Cravett. conf. 815. n. 14. vers. ceterum. Speculat. de instrum. edit. §. nunc dicendum restat. n. 5. 6. 7. Mascard. de probat. vol. 3. concl. 1294. n. 2. & vol. 1. concl. 109. n. 9. concl. 11. n. 20. & 22. Castr. n. 40. & 41. Jaf. n. 76. & seq. & n. 90. 91. ad l. admonendi. ff. de jurejur. per l. Publica. 26. ff. de pos. l. generaliter. 13. C. de non num. pecun. add. Francisc. Bursat. conf. 39. n. 26. Henr. Boccr. sing. 49. num. 4. Mascard. vol. 3. de probat. concl. 1032. num. 1. per gl. in l. si procuratorem. verb. intelligendum. ff. de procurat. & l. distrabente. C. de reb. alien. non alienand. Ita etiam adversus heredem**

heredem ejus, heredisque heredem ac singulares successores plene probare dicitur. Johan. Baptist. de Plot. in l. si quando. n. 174. C. und. vi. Aym. Cravett. de antiq. temp. p. 1. §. visio de Verbis Enunciativis. num. 2. 15. 16. per d. l. Publica. 26. §. fin. depof. Auth. contra qui propriam. C. de non numer. pecun. l. cum de indebito. 25. in fin. ff. de probat. Speculat. in d. §. nunc dicendum. num. 5. cum seq. Mascard. d. concl. 109. numero 3. Ancharan. lib. 2. quæst. 2. num. 22. non attento quod. Abb. & Dec. num. 6. in c. 2. extr. de fid. Instrum. ubi perhibent, in præjudicium tertii privatam scripturam etiam in antiquis probare, moti ratione eâ, quod non sit in potestate debitoris præjudicare tertio, quia hoc procedit quoad tertium, qui causam a debitore illo non habet, secus si ab eo causam suam post instrumentum constitutum acquisitam accepit, prout explicat Aym. Cravett. d. n. 2. 15. cum seq. & probat Ancher. d. q. 2. n. 22. lib. 2. vel favore ejus aliud suadet, quapropter sicut instrumentum depositi inter alios celebratum probat. Goëdd. i. conf. Marp. 28. n. 34. ita itidem instrumentum dotale fidem quoque inter omnes tertios faciet. Francisc. de cis. 191. n. 2. lib. 1. præsertim antiquum, cujus magna censetur auctoritas. Bald. in l. exemplo. C. de probat. Innocent. ad c. veniens. extr. de V. S. Univers. Francofurt. conf. 31. num. 7. cum seqq. par. Actor. Corn. conf. 171. num. 9. & 18. & conf. 333. num. 14. vol. 1.

XVII.

Instrumentum operatur quantum pactum. l. adversus ubi gl. C. de Usur. Tiraq. in LL. Conub. gl. 5. num. 74. cum seqq. Wesenb. 1. conf. 11. num. 13.

XVIII.

Instrumenti parte aliqua qui pro se utitur, patitur & totum contra se valere in capitibus non diversis. Wesenb. 1. conf. 2. n. 77. Bart. & Dd. in l. quædam de edend. l. Publica. 26. §. fin. ff. depof. l. Aurelius. 28. §. idem quæsit. 12. de liberat. leg. Auth. ad hæc C. de fid. instrum. Wesenb. in parat. quod quæq. jur. in al. stat. n. ult. Dec. n. 4. & Canonist. in c. 2. de fidejus. Jas. in l. admonendi. num. 129. Ripa. num. 123. & Purpurat. n. 205. de jurejur. Instrumentum enim est individuum. Castrenf. in l. 1. n. 12. C. si advers. vendit. & instrumentum ac jus quod in eo continetur sunt connexa visu & intellectu. Bald. in l. instrumenta. 24. n. 5. C. de fid. instr. Unde non potest negare in eo ne dum disposita, verum etiam tantum narrata, dato etiam quod producat tantum in parte & in articulis pro se facientibus, nam & in aliis vice versa contra se admittere debet. Cravett. conf. 201. n. 6. adeo ut etiam illius verbis tantum enunciativis stare cogatur. Dec. cap. cum venerabilis. col. 14. vers. prædicta conclusio de Except. Panor. conf. 52. lib. 2. in 2. dub. latè Cravett. conf. 75. de Anno. num. 8. p. 1.

XIX.

Instrumentum debet scribi literâ legibili, aliâs non probat. Bart. in l. 1. C. de fid. instrum. ita instrumentum diversis literis vel in chartâ maculatâ scriptum est suspectum. Bart. in l. contractus. 17. C. eod. sicut etiam suspicio instrumenti

resultat ex interlineaturâ & rasurâ. Bald. in l. si unus 12. C. de testam.

XX.

Instrumentum noctu factum valet. Innocent. in cap. consultuit. 24. X. de offic. deleg.

XXI.

Instrumenti verba formam dant contractus. Bald. in l. quoties. 12. num. 4. de suis & legitim. & obligationem constituunt. l. non figura 38. de O. & A. nec aliud intelligitur actum, quam scriptura est expressum. l. ult. ubi Bald. & Salicet. C. de fals. caus. adject. Bald. conf. 189. creditor. n. 3. vol. 2. cui nec addi nec detrahi quicquam debet. Bald. in l. lecta. 2. oppos. si cert. petar. Wesenb. 1. conf. 2. n. 25. Unde quod verbis instrumenti non continetur, pro omisso censendum erit. l. ad probationem. 21. ubi Bald. C. de probat. Wesenb. 1. conf. 15. n. 7.

XXII.

Instrumentum in conditionem conceptum, non potest executioni mitti, antequam specificè conditio sit impleta. Cravett. conf. 220. n. 10. ne habet executionem paratam ante conditionem impletam, donec impletum esse probetur, etiam si ex statuto guarentigionatum. Bald. in l. cum testamento. in fin. C. de testam. man. Imol. Angel. in l. fin. §. Titius. ff. de Vulg. & pupil. Alex. in l. qui balneum. ff. qui pot. in pign. Nec enim est instrumentum liquidum, antequam conditio ejus liquidetur. Castr. & Alexand. in l. item quia. in pr. de pact. Bald. in l. si quidem. numer. 3. C. de Except. Alex. conf. 119. p. 1. Wesenb. 1. conf. 14. num. 91.

XXIII.

Instrumenta publica nullam extraneam recipiunt interpretationem, sed eam ex ipsissimis verbis desumi necesse est. l. ad probationem 21. ubi Bald. C. de probat. & secundum vulgarem regulam, quod instrumentum non dicit, nec nos dicere debemus. Cothm. 2. conf. 5. num. 68. & seq. hinc quod instrumentis & contractibus commissum est, pro non composito habetur. l. 7. C. de condict. caus. dat. Roland. à Valle. 2. conf. 76. num. 23. Schrader. de feud. p. 10. sect. 1. num. 130. Klock. de contribut. 6. 16. sect. num. 167. vid. supr. axiom. 1.

XXIV.

Judex semper debet inspicere Instrumenta antiquiora, & secundum ea de recentibus judicium facere, juxta monitum Sonsbecii, quod citat & laudat Vult. 2. F. 3. n. 22. Nec alicuius ex antiquioribus litteris competens auferatur, latè Wesenb. 4. conf. 193. n. 79.

CAP. XCVII.

De Intellectu.

Axioma I.

Intellectu magis percipi quædam, quam elocatione exprimi possunt. l. mium. 13. ff. de solut.

II.

Intellectus subauditus servandus non est, quo
Ii 4 quis